

Bespreking van het boek “Hoe dan, Jan?”

Thomas Cool / Thomas Colignatus

11 & 13 februari 2005

Inleiding	1
IJkpunten	2
Een eerste belangrijke bevinding	3
JM in Wonderland	4
JM en het CPB (1)	4
JM en het CPB (2)	5
JM en het CPB (3)	5
JM en de consistentie t.a.v. de belastingen	5
JM en de wijze waarop je mensen overtuigt	6
JM en het CPB (4) en econoom Jan Pen	6
JM en het CPB (5) en een cruciaal misverstand	8
JM en ‘Vrijheid, Gelijkheid, Broederschap’	8
JM en de consistentie t.a.v. de intellectuelen (1)	9
JM en de consistentie t.a.v. de intellectuelen (2)	11
De schrijnende paradox	12
De prijs van JM en de SP	12
Achthonderd miljoen hongerlijders	13
Democratie	14
Ander commentaar	15
Conclusie	15
Literatuur	15

Inleiding

Op 31 januari 2005 had de Volkskrant een pagina-grote foto van Jan Marijnissen, vriendelijk glimlachend en in een ontspannen houding met een biertje in de hand. Klaarblijkelijk betrof het een advertentie en de tekst luidde:

“HET PARTIJTJE IS OVER.

Wees niet bang, ik stop er nog lang niet mee. Ik heb eerder het gevoel dat er een nieuw tijdperk aanbreekt. Met 44.299 leden is de SP zojuist de derde partij van Nederland geworden. De groei zit er goed in, reden dus voor een klein partijtje: ik neem er een biertje op. Maar nu van dit partijtje naar de SP. We zijn al jarenlang de snelst groeiende partij. We hebben hard gewerkt om onze ideeën en opvattingen verder aan te scherpen. De politiek zou wat ons betreft een stuk minder ‘politiek’ mogen worden.

Minder bureaucratisch, en meer over mensen. Minder wantrouwen, meer vertrouwen. Veel meer gericht op het verbeteren van onze samenleving, met nadruk op dat ‘onze’. Ik geloof niet in ‘ieder voor zich’ of het recht van de sterkste. Of de rijkste. Of de bijdehandste. Onze democratie kan nog stukken democratischer. En daar maakt de SP

zich sterk voor: een land dat eerlijk wordt geregeerd. Vorige week verscheen het boek 'Hoe dan, Jan?'. Een serie interviews van Karel Glastra van Loon en Kees Slager over hoe het anders, beter kan. De SP wil verder. Gaan voor een nieuwe coalitie. Ander beleid. Socialer, met meer visie. We willen graag naar een groter feestje, maar dan voor iedereen. Maar daarvoor hebben we alleen nog een stuk of wat extra supporters nodig. We weten uit peilingen dat er zo'n 800.000 fans rondlopen die nog geen lid zijn. Welnu, hier een persoonlijke uitnodiging: wordt [sic] lid, en steun onze sociale en kritische aanpak. En, voor wat hoort wat: u krijgt het boek dan gratis. Ga naar www.sp.nl of bel 0800 0225005.

SP. MINDER POLITIEK [logo van een door de lucht gegooid tomat]

Een aantal dagen later zag ik het boek bij de AKO liggen, 159 pagina's voor 12 euro, uitgegeven door L.J.Veen 2005. De letters zijn tamelijk groot zodat ook oudere lezers het gemakkelijk kunnen lezen. Wie er even voor gaat zitten heeft het in één avond uit.

Ik heb het boek maar gekocht. Laten we eens kijken wat het ons brengt. Een bespreking kost me veel meer dan die ene avond maar voor zo'n potentiële kaskraker lijkt de tijd nuttig besteed. Ik gebruik hieronder de afkorting JM.

Het boek is geschreven door twee auteurs cq. journalisten - voortaan scribenten - die een naam hebben te verliezen. De structuur is overzichtelijk, met 19 hoofdstukjes, en vervolgens heldere vragen (van de scribenten) en heldere antwoorden (van JM). De meeste tekst is van JM, hoewel de copyrights van de scribenten zijn. De scribenten erkennen: "Wijzelf hebben er nooit een geheim van gemaakt dat wij het goed met Jan en zijn partij kunnen vinden, zonder dat we overigens lid zijn. We voelen ons serieus betrokken, maar houden wel graag onze journalistiek onafhankelijke opstelling." (p7) Dat een politieke partij een onafhankelijk journalistiek boek aan zijn nieuwe leden uitdeelt is opmerkelijk. Men vermoedt haast dat er niet zodanig kritische beschouwingen in staan dat de leden meteen weglopen. Dat de scribenten geen lid zijn is niet voldoende om een hagiografie te vermijden. Het feit dat alleen vragen worden gesteld wil niet zeggen dat het effect niet hagiografisch kan zijn. Het is nuttig om te zien waar e.e.a. toe geleid heeft, en of de vragen, die helder zijn, ook relevant en kritisch zijn.

IJkpunten

Enkele belangrijke ijkpunten zijn deze:

- Er is een taakverdeling tussen politici, ambtenaren en wetenschappers. Politici geven de doelen aan, ambtenaren proberen die doelen te verwezelijken, wetenschappers dienen daarbij van advies en bewaken de kwaliteit van de informatie.
- Het Centraal Planbureau (CPB) is in 1945/46 opgericht door de Nederlandse overheid. Jan Tinbergen, de latere Nobelprijswinnaar economie, die een belangrijke rol speelde bij deze oprichting van het CPB, werd de eerste directeur. Het CPB is niet onfeilbaar. Ik protesteer sinds 1989/91 als wetenschappelijk medewerker en econometrist van het Centraal Planbureau (CPB) tegen de censuur van de wetenschap door de directie van het CPB. Dit protest is in de geest van Tinbergen en gericht op de zuiverheid van het wetenschappelijk proces. Dit protest, waar niemand op reageert, bestaat nu zo'n 15 jaar, ongeveer zo lang als de opkomst van de SP als parlementspartij - JM kwam in 1994 in het parlement.
- Was Hans van den Doel (gepromoveerd bij Jan Tinbergen) destijds niet getroffen geweest door twee hersenbloedingen, dan was hij de waarschijnlijke opvolger van Joop den Uyl

geweest in plaats van Wim Kok. De geschiedenis van Nederland had er dan heel anders uitgezien. Maar dat ontnemt mensen en politieke partijen niet de verantwoordelijkheid om toch voor een goede ontwikkeling te blijven zorgen.

- Een groepering die ‘Vrijheid, Gelijkheid, Broederschap’ onderschrijft moet hele goede redenen hebben om niet binnen de Partij van de Arbeid (PvdA) actief te zijn. Mijn reden om de PvdA in 1991 te verlaten was dat die partij niets deed aan bovengenoemde censuur van de wetenschap door de directie van het CPB. Men kan niet van mij verlangen dat ik contributie betaal voor een partij die, in het parlement maar zelfs ook in de regering, politieke verantwoordelijkheid draagt voor censuur van mijn werk.
- De groei van de SP valt vooral te begrijpen vanuit het falen van de PvdA om genoemde taakverdeling te bewaken en in het bijzonder de genoemde censuur ongedaan te maken. De SP heeft echter geen duidelijke reden voor het bestaan buiten de PvdA, want ook de SP protesteert niet tegen de censuur.

Een eerste belangrijke bevinding

Op grond van de taakverdeling is het heel acceptabel wanneer JM als politicus probeert om de doelen aan te geven en zich (dus) niet in de wetenschap verdiept. De politicus zal het grote publiek moeten bereiken en daardoor eenvoudige taal moeten hanteren. Er moet een breed terrein worden bestreken, voor elk wat wils.

Demagogie ligt natuurlijk snel op de loer. Het probleem bij politieke uitspraken is dat niet goed te bepalen is of de uitspraken nu ‘waar’ of ‘manipulatief’ zijn. Dergelijke uitspraken bevatten een vrijwel onvermijdbare vaagheid waardoor allerlei mogelijkheden ontstaan. De vriendelijk lachende JM kan ook een acteur blijken die geoefend heeft om als een prettige buurman over te komen, die inmiddels ook wel weet wat mensen graag willen horen en die graag een omzet van 800.000 boekjes maakt, vermomd als “lidmaatschap”. Veel heeft de SP nog niet bereikt, behalve het gooien van tomaten. Er is geen groot wetenschappelijk werk verricht waardoor anderen overtuigd zijn door een inhoudelijke argumentatie. In plaats daarvan richten JM en zijn SP zich op de emoties, normen en waarden, en zij proberen zo via de macht van het getal ooit invloed te krijgen. Dat is een oud model van politiek bedrijven, maar ook zo’n oud model mag, de beslissing is aan de kiezers of zij dit willen.

Kenmerkend voor deze geschiedenis is dat JM en zijn SP voor zichzelf zijn begonnen en zich niet bij de PvdA hebben aangesloten. JM presenteert zich als de leider en anderen mogen op hem stemmen. JM zal niet snel een andere leider boven hem erkennen. Vermoedelijk zal Wouter Bos van de PvdA JM niet al te vriendelijk gezind zijn. De stemmen die in 2003 naar de SP gingen, gingen niet naar de PvdA, en verzwakten zo de positie van de PvdA in de kabinetsonderhandelingen. Voor ‘rechts’ Nederland is het prachtig dat ‘links’ Nederland zo verdeeld is. JM en de SP zeggen wel dat ze voor de verdrukten opkomen, maar ondertussen maken ze de politiek van Jan Peter Balkenende mogelijk die voor die verdrukten juist nadelig is - en zo hopen JM en de SP meer zieltjes te winnen. Hoe meer ‘Verelending’ over de laatste 15 jaar hoe stabiel de aanhang van de SP, schijnt het.

Maar is het demagogie? Woorden zijn gevaarlijke verschijnselen. Neem het begrip ‘maakbare samenleving’. We kunnen gemakkelijk zeggen dat een huis gemaakt is, maar, dan bedoelen we niet dat de aannemer ook de moleculen heeft gemaakt, of de materie via de “Big Bang”. Het begrip ‘maakbaar’ is dus afhankelijk van de context. Je kunt dus gerust van een ‘maakbare samenleving’ spreken wanneer je rekening houdt met allerlei aspecten die juist niet maakbaar

zijn. Het was zodoende dus demagogie van bepaalde politici om de ‘maakbare samenleving’ als belachelijk voor te stellen. Op dezelfde wijze is het van belang om JM veel ruimte te geven. Waar zijn woorden vaag zijn, moeten we dit respecteren omdat hij daar juist als politicus opereert. Politici als Roosevelt en Churchill gebruikten ook grote woorden maar dwingen respect af. Wellicht heeft JM het in zich om ook zulk respect af te dwingen.

We moeten JM dus beoordelen op zijn politieke stellingnames en de consistentie van het betoog, en iemand die hem probeert te vangen op woorden zet zichzelf buitenspel.

JM in Wonderland

De belangrijkste uitspraak van JM in het boekje is deze:

“Het is eigenlijk moeilijk te begrijpen hoe het neoliberalisme vanaf het begin jaren tachtig zo’n zegetocht heeft kunnen maken en links in het defensief heeft gedrongen. Niet alleen hier maar over de hele wereld.” (p151)

Hiermee geeft JM aan dat hij de laatste 35 jaar in een soort Wonderland heeft geleefd.

Het is hem ontgaan dat in 1970-1985 een grote economische crisis ontstond, met massale werkloosheid en ontsporende overheidsfinanciën, en dat de regeringen van westerse landen, onder leiding van de economische wetenschap, bewust kozen voor ‘neoliberaal’ beleid.

Ook de PvdA heeft die ommezwaai gemaakt, al vroeg met het 1% beleid van Duisenberg.

JM toont geen enkel begrip voor de les die Kok wél geleerd had:

“Premier Kok had in 1994 moeten zeggen: ‘Ik erf een geweldig groeiende economie, daar gaan we nu eens iets moois voor dit land uit halen.’ Maar wat deed hij? Hij gaf 30 miljard lastenverlichting weg aan de individuele burgers.” (p147)

JM heeft dus geen respect voor de les die uit de jaren 1970-1985 te leren valt en hij heeft geen respect voor de economische wetenschap die Kok hielp besluiten om die 30 miljard lastenverlichting te geven. Het ‘neoliberalisme’ komt hem onbegrijpelijk uit de lucht vallen omdat hij zijn ogen sluit voor de economische ontwikkeling en de ontwikkeling in de economische wetenschap.

JM en het CPB (1)

Het boekje “Hoe dan, Jan?” staat vol allerlei plannen. Laten we dit geheel X noemen. Voor doorrekening door het CPB is maar een beperkt gedeelte geselecteerd. Laten we dit Y noemen. Het blijkt vervolgens dat de doorrekening van Y een gunstig resultaat oplevert. Vervolgens suggereert JM dat de doorrekening door het CPB ook X onderbouwt. Weliswaar zal X stap voor stap bereikt moeten worden, maar de onderbouwing van X is in de ogen van JM gegarandeerd nu reeds Y is goedgekeurd door het CPB. JM is hier als iemand die aan een marathon begint en na honderd meter zegt “ik voel me nog goed, dus de rest kan ook”.

“Ik besef maar al te goed dat we dat wat in twintig jaar is scheefgegroeid, niet morgen allemaal kunnen veranderen. Dat is te veel gevraagd.

Het zal altijd stap voor stap gaan en soms met erg kleine stapjes. Zoals de stapjes die wij

voorstellen in onze alternatieve begroting. De rekenmeesters van het Centraal Planbureau zeggen daarover dat het kán. Voor hetzelfde geld kan een ander - in mijn ogen beter - beleid gerealiseerd worden.” (p159)

Hopelijk ziet men in dat de logica niet deugt door te suggereren dat méér X is doorgerekend dan alleen het verkiezingsprogramma Y. Wil men stellen dat X onderbouwd is dan zal men X toch eerst moeten doorrekenen.

JM en het CPB (2)

Vervolgens miskent JM het ‘neoliberale’ karakter van de CPB-modellen en de economische theorie die het CPB onderschrijft.

JM meent dat hij zonder nadelige gevolgen de belastingen voor de rijken kan verhogen - terwijl de gangbare economische analyse er Wim Kok juist toe bracht om deze belastingen te verlagen. JM meent dat die economische analyse er niet toe doet, dat het verschil tussen hoge en lage inkomens niet belangrijk is, omdat we ‘met z’n allen’ zijn:

“Ja en natuurlijk is dat te betalen, natuurlijk is dat te doen. We leven in een van de rijkste landen van de wereld. Kom op! Maar we moeten het met z’n allen wel willen. Daar draait het om. Daar begint het mee.” (p159)

Sorry, Jan, je kunt arm en rijk niet op één hoop gooien, er zijn wel degelijk verschillende reactiepatronen bij hogere belastingen voor de rijken.

JM en het CPB (3)

Wanneer we het parafraseren dan wordt de vraag “Hoe dan, Jan?” derhalve beantwoord met ‘Belasting op de rijken, ook als dat volgens de economische modellen van het CPB betekent dat de groei achterblijft en de armen nog langer arm blijven. Maar dat heb ik niet laten doorrekenen, alleen een klein deelaspect wat gunstig uitkomt’ (geen citaat, mijn parafrase).

JM en de consistentie t.a.v. de belastingen

Overigens is het wonderlijk dat JM stelt dat hij de belastingen voor de rijken wil verhogen. Elders stelt hij immers dat zijn aanpak juist geld zal opleveren:

Vraag: “Je schetst een prachtig toekomstbeeld, maar bereid je voor op veel ongeloof, verwoord in het bekende zinnetje: ‘Wie gaat dat betalen?’”

Antwoord: “Het begint niet met geld maar met engagement en overtuiging. Als ik het zo wil, zal ik eerst de mensen moeten overtuigen. Een andere weg is er niet in de democratie. Ik zal ze ervan moeten overtuigen dat zo’n samenleving niet meer zal kosten, maar juist geld zal opleveren.” (p158)

JM en de wijze waarop je mensen overtuigt

Het is opvallend dat het begrip ‘wetenschap’ in het boekje nauwelijks voorkomt. Het is lang afwezig - een beetje verscholen in het begrip ‘onderwijs’ en in de groezelige universiteitsgebouwen die de bezuinigende overheid heeft laten ontstaan, en in een onduidelijke groep ‘intellectuelen’ (zie onder). De wetenschap duikt pas op in de laatste pagina:

Vraag: “Wat houdt ‘beschaving’ voor jou eigenlijk in?”

Antwoord: “Er zijn wat mij betreft acht dragers van het begrip beschaving. Dat zijn democratie en recht, wetenschap en opvoeding, kunst en cultuur, zorg en sociale zekerheid. De morele waarden van onze samenleving moeten op al die terreinen zichtbaar zijn.” (p159)

Verder speelt de wetenschap in het boekje geen rol. Het kan natuurlijk komen door de vragen die de scribenten stellen. Maar het boekje heet een ‘gesprek’ te zijn, dus JM had ook de wedervraag kunnen stellen, bijvoorbeeld ‘jullie hebben het nog niet gehad over de belangrijke rol van de wetenschap bij het overtuigen van mensen dat onze doelen ook haalbaar zijn’ (geen citaat, mijn parafrase). Maar zoiets ontbreekt in dit boekje.

De insteek van JM is om mensen via emotionele, morele en politieke argumentaties te bewegen om hun preferenties te wijzigen.

Een lezer die is opgevoed in de Tinbergeniaanse taakverdeling meent echter dat een belangrijke aanpak tot verbetering van de maatschappij er juist in bestaat om de preferenties van mensen te respecteren, en dan via wetenschap en techniek te laten zien dat er meer mogelijk is dan mensen denken.

Bovendien valt op dat veel van de doelen van JM, zoals bijvoorbeeld bovenstaande omschrijving van ‘beschaving’, zonder problemen onderschreven kunnen worden door andere partijen zoals CDA, PvdA, GroenLinks, en denkelijk ook de VVD (wanneer het althans gaat om de morele waarden van vrijheid en democratie). Waarop JM zijn kiezers probeert te overtuigen is vooral de *stijl* van politiek. Het gaat hem om het *partijpolitieke* element van de SP, en veel minder om de algemene waarden waarvan Nederlanders allang overtuigd zijn.

JM doet het voorkomen alsof hij en de SP bezig zijn met een waarden- en beschavingsoffensief. Maar daarmee miskent hij de situatie.

Het punt in Nederland is dat mensen heus wel overtuigd zijn dat je beschaving, normen en waarden nodig hebt, maar dat mensen denken dat een ‘neoliberaal’ beleid nodig is om dat te bereiken. Mensen denken dat, omdat ze de ervaring van de jaren 1970-1985 hebben, en omdat ze geleerd hebben te luisteren naar de economische wetenschap.

Het echte politieke ‘debat’ in Nederland is nauwelijks een debat, maar is een gesprek over hoe je e.e.a. precies wilt bereiken.

JM en het CPB (4) en econoom Jan Pen

JM is op deze plek expliciet t.a.v. de belastingverhoging - waarbij het begrip ‘beschaving’ ook nader wordt ingevuld:

“Wat we niet moeten doen is zeggen dat sommige mensen niet veel mogen verdienen. Er zijn topvoetballers en andere talenten die tamelijk uniek zijn. We leven nu eenmaal in een markteconomie en dus bieden ze tegen elkaar op om zo iemand binnen te halen. Maar je kunt vervolgens via een eerlijk systeem van inkomstenbelasting de uiteindelijke inkomensverschillen weer kleiner maken. En dat betekent dat de hoogste belastingschijf, die nu is verlaagd van 72 procent naar 52 procent, weer omhoog moet. De econoom Pen pleit er ook voor dat er weer een toptarief van 60 procent komt. Het zou toch een bewijs van beschaving zijn wanneer mensen voor alles wat ze boven de twee ton verdienen zestig procent aan de gemeenschap afdragen. Zo hou je een ‘inkomensgebouw’ dat eerlijker is dan nu.” (p33)

“We hebben ook bij de SP leden die miljonair zijn en die dus door hun lidmaatschap aangeven dat ze vóór een tarief van 60 procent zijn.” (p35)

Het commentaar hierop is meerledig:

Één zwaluw maakt nog geen zomer. Dat geldt zowel voor Jan Pen als die SP-miljonairs.

Helaas is Jan Pen niet het CPB.

Hebben CPB en Jan Pen de effecten van zo’n tariefsverhoging al doorgerekend ?

Bovendien is relevant om te weten dat ik eerder heb geconcludeerd dat Jan Pen niet te vertrouwen is t.a.v. het punt dat hij geen onderzoek van de kwestie wilde toen ik hem van de censuur van de wetenschap door de directie van het CPB vertelde. Zie mijn bespreking “De tragedie van Jan Pen” (1998). Overigens is Jan Pen een briljant econoom (geweest - hij noemt zich nu ‘journalist’). In zijn boek “Harmonie en conflict” uit de jaren zestig schreef hij al over de zelfverrijking der managers, en het is jammer dat daar niet eerder aandacht aan is besteed. Maar, naast al die briljantie, heeft Jan Pen op een cruciaal moment als wetenschapper gefaald.

PM. Naar aanleiding van deze kwestie heb ik de CPB-doorrekening “Keuzes in kaart 2002-2006” erop nageslagen. Het CPB constateert voor de SP: “wordt een vijfde schijf ingevoerd voor inkomens boven 213 358 euro; het tarief bedraagt 72%”. (p106) In het algemeen meent het CPB: “Een hoge marginale wig ontmoedigt extra inspanningen om een hoger te verdienen. Dat betreft zowel extra uren werken als bijvoorbeeld scholingsinspanningen die tot doel hebben om promotie te maken en daarmee een hoger loon te bereiken.” (p221) Belangrijke punten zijn:

- Het SP programma is nadelig voor structurele groei en structurele werkloosheid: “De SP tenslotte kiest voor een verhoging van uitkeringen en een stevig milieubeleid. De hogere replacement rate en de forse lastenverzwaring leiden structureel tot een hogere werkloosheid: de evenwichtswerkloosheid stijgt naar meer dan 5%. De herverdeling van inkomens betekent op korte termijn een bestedingsimpuls, zodat de BBP-groei tijdens de kabinetsperiode niet wordt geschaad. Maar de structurele groei komt iets lager uit, zodat ook het structurele begrotingssaldo relatief laag uitkomt. Daartegenover staat wel winst op milieugebied.” (p21)
- T.a.v. de hoogste inkomens zegt het persbericht van de SP van 27-03-2002: “De ‘hogere inkomens’ volgens de definitie van het CPB gaan er per saldo niet op vooruit. De ‘gewone’ hogere inkomens zullen er echter op vooruit gaan, terwijl de echte topinkomens er flink op achteruit gaan door het 72%-tarief vanaf een half miljoen gulden en de vermogenswinstbelasting.” Het CPB stelt echter wat anders: “Bovendien zijn de koopkrachteffecten bij de SP scheef verdeeld: er is een grote groep huishoudens die er enigszins op vooruit gaat en een kleine groep huishoudens die er soms fors op achteruit gaat. Dit blijkt ook uit de puntenwolken van de koopkracht.” Want, in die puntenwolk blijkt dat ook sommige ‘gewone’ topinkomens er al flink op achteruit kunnen gaan, niet alleen de inkomens hoger dan 213 358 euro.

- Het is opvallend dat het CPB verder niet veel zegt, voorzover ik althans nu kan beoordelen, over de specifieke gevolgen van het hoge marginale tarief van 72%. Men meldt wel: “De analyse kent ook diverse beperkingen. Niet alle beleidsvoornemens laten zich goed vertalen naar budgettaire en economische effecten, de cijfers suggereren een nauwkeurigheid die er niet is (...).” (p9) Mijn indruk is dat de onderzoekers de maatregel met een korreltje zout hebben genomen, daarbij wel netjes de belastinginkomsten hebben geraamd, maar zich verder niet hebben verdiept in de gevolgen voor het vestigingsklimaat en de investeringen. Hoe dit precies zit zou nog wel uit te zoeken zijn, want, eerlijk is eerlijk, andere politieke partijen kunnen zich natuurlijk ook afvragen hoe het kan dat de SP zo’n mooie publicitaire sier kan maken met zo’n tarief zonder dat topmanagers en ‘het internationale flitskapitaal’ het land ontvluchten.

JM en het CPB (5) en een cruciaal misverstand

Overigens, CPB-directeur Henk Don schrijft in zijn “Ten geleide” bij genoemde CPB-doorrekening:

“Verkiezingsprogramma’s gaan over voorgestelde keuzes. Maatregelen die niets kosten ofwel geen nadelen hebben, zal iedereen willen nemen. In de praktijk heeft echter alles zijn prijs. Zoals de titel van een beroemd boek van Milton Friedman luidt: “There is no such thing as a free lunch”. Een partij kan niet tegelijkertijd de collectieve uitgaven flink verhogen, de lastendruk flink verlagen en de staatsschuld verder terugdringen.” (p1)

Dit is een cruciaal misverstand.

- Zie mijn paper “On the nature and significance of a free lunch” (1996) ook opgenomen in mijn “Definition & Reality in the General Theory of Political Economy” (2e editie 2005).
- In mijn analyse is het mogelijk om de structurele werkloosheid aan de onderkant van de arbeidsmarkt op te lossen zonder dat dit iets kost.
- Dit is één van de punten waarop de censuur van de wetenschap door de directie van het CPB betrekking heeft.
- Klaarblijkelijk is hier sprake van een dogma van de CPB-leiding ?
- Alle politieke partijen hebben hier last van. De doorrekeningen van de verkiezingsprogramma’s kloppen niet.

JM en ‘Vrijheid, Gelijkheid, Broederschap’

Het klassieke principe van de Franse Revolutie (niet zozeer de Verlichting) van ‘Vrijheid, Gelijkheid, Broederschap’ wordt door JM verwoord als:

“We hebben in onze culturele ontwikkeling de Verlichting gehad en sindsdien kijken we anders tegen mensen aan. Sindsdien vinden wij dat vrijheid, gelijkheid en broederschap - of in mijn woorden: menselijke waardigheid, gelijkwaardigheid en solidariteit - in ieder geval basisbeginselen zijn van onze samenleving. Die verworvenheden mogen we niet inleveren.” (p87)

Mijn gedachte is dat je die verworvenheden al begint in te leveren wanneer je ze gaat herschrijven.

Mijn houding is dat je die leuze gewoon kunt handhaven, omdat vrijwel iedereen wel begrijpt wat ermee bedoeld wordt. En wanneer iemand meldt het niet te begrijpen dan kan het uitgelegd worden.

Met “broederschap” wordt broederschap bedoeld, en dat hoeft je niet te vervangen door “zusterschap” of “emancipatie”, want zusters en emanciperende mensen en dieren kunnen ook hun voordeel doen met broederschap.

Met “gelijkheid” wordt gelijkheid bedoeld, wat iets anders is dan “identiek zijn”. In de wiskunde betekent “ $1 + 1 = 2$ ” dat de uitkomst van de optelling identiek is aan het rechterlid van de identiteit, dus gelijk in alle denkbare opzichten. Mensen zijn gelijk voor de wet en hebben kiesrecht met ieder één stem. Dat wil niet zeggen dat mensen identiek zijn, want kinderen hebben geen stemrecht, etcetera. De term “gelijkwaardigheid” doet afbreuk aan de geschiedenis.

Met “vrijheid” wordt vrijheid bedoeld. Misschien is dat wat anders dan menselijke waardigheid. Het kan heel goed zijn dat de menselijke waardigheid juist tot uiting komt in de leuze ‘Vrijheid, Gelijkheid, Broederschap’. Waarom moeten wij deze discussie voeren, JM ? Of weet je niet wat vrijheid is ? Wil de SP voor mij gaan bepalen dat ik “vrijheid” moet vervangen door “menselijke waardigheid” ?

Overigens werd bij de Franse Revolutie een grote rol gespeeld door de wetenschap. Een grote aanrader is het boek van Elisabeth Badinter & Robert Badinter, “Markies de Condorcet 1743-1794. Een intellectueel in de politiek”, Van Oorschot 1993. Het waren rauwe, elleboog gebruikende, politici die deze wetenschapper uiteindelijk naar de guillotine sleepten.

JM en de consistentie t.a.v. de intellectuelen (1)

JM kan het niet alleen en roept de hulp van anderen in.

“Natuurlijk zou ik willen dat vakbondsmensen, studenten, intellectuelen, kunstenaars, noem maar op, nu al volop aan de weg naar een betere samenleving aan het timmeren waren.” (p126)

Het is onduidelijk of met “intellectuelen” nu wetenschappers worden bedoeld of dat de aandacht vooral uitgaat naar de lieden die de kranten vullen en populaire boeken schrijven.

Vraag: “Hoewel je het misschien niet onder de noemer ‘van onderop’ mag brengen, moeten we het ook even hebben over de linkse intellectuelen. Als er nieuwe, aantrekkelijke ideeën over de toekomst ontwikkeld moeten worden, ligt er voor hen toch een taak. Waarom horen we ze zo weinig?”

Antwoord: “Intellectuelen, mensen dus die de aanleg en de vaardigheid hebben om een meer dan gemiddeld kritisch denkvermogen te ontwikkelen, hebben allemaal de taak om iets van dat denkvermogen in dienst van de samenleving te stellen. Door voortdurend na te gaan of dat wat er gebeurt ook het beste is wat er kan gebeuren. En zo niet, waarom dat dan is en wat we eraan kunnen verbeteren. Dat zie ik als hun morele opdracht, of ze nu links zijn of rechts.” (p128)

Klaarblijkelijk vindt JM dat, wanneer “we” (JM en de SP !) ze zo weinig horen, deze intellectuelen falen in hun morele opdracht.

De mogelijkheid dat een wetenschapper door censuur wordt getroffen, wordt dan miskend.

JM kan natuurlijk menen dat de directie van het CPB faalt in zijn morele opdracht.

Maar, waarom zégt hij dat dan niet ?

De speurtocht naar een antwoord brengt ons tot dit citaat:

“Ik weet op voorhand ook niet wat de beste oplossing voor een bepaald probleem is. Daar heb ik graag advies bij van kritische mensen, of zij zichzelf nu links of rechts noemen. (...) Ik ben geïnteresseerd in mensen die willen werken aan en na willen denken over een alternatief voor wat er nu is. Ik hou van mensen die de moed hebben om zich uit te spreken. Maar het is waar: er wordt te veel gezwegen en verzwegen tegenwoordig.”
(p129)

Wat hier staat is niet helemaal waar.

Het is **waar**: JM en de SP zwijgen tot nu toe over de censuur van de wetenschap door de directie van het CPB.

Het is **niet waar** dat de SP zoveel interesse heeft in alternatieve gedachten.

Op 31 mei 1994 heb ik alle kamerfracties van de nieuw gekozen Tweede Kamer over de censuur ingelicht. Dat men Gerrit Zalm, de toenmalige directeur van het CPB die de censuur pleegde, nadien minister van Financiën in het eerste ‘paarse’ kabinet heeft laten worden, is geheel en al de keuze van deze Tweede Kamer geweest. Op 11 februari 1998 is de leden van de Tweede Kamer, p/a de voorzitter, een exemplaar gezonden van het boekje van Hans Hulst en Auke Hulst m.m.v. ondergetekende, “Werkloosheid en armoede, de oplossing die werkt”, Thela Thesis 1998, ISBN 90 5170 447 X. Op 2 mei 1999 schreef ik Agnes Kant nog een brief n.a.v. het stukje “Zieke cijfers” in de NRC van 1 mei 1999. Op 27 september 1999 heb ik de kamervoorzitter nog een kritische verhandeling gezonden met “Mijn verzoek is of u dit onder de ogen wilt brengen van de vaste commissies voor Binnenlandse Zaken, Economische Zaken en de Verzoekschriften. Voor alle commissies is mijn verzoek gehoord te worden.” Later heb ik *alle* kamerleden nog een exemplaar gezonden van “Werkloosheid en armoede, de oplossing die werkt”. Het was een heel werk, al die 150 enveloppen vullen, adresseren en naar de postkamer sjouwen ! Voor de goede orde meld ik dat ik nimmer direct persoonlijk contact met JM heb gehad, maar ik heb hem dus wel de relevante informatie toegezonden. Wellicht neemt hij als politiek leider van de SP ook de politieke verantwoordelijkheid voor de politieke opstelling van de SP in het geheel. Men beseffe dat er in die dagen nogal wat gebeurde. Bijvoorbeeld was er op 17 mei 2000 een bijeenkomst van “De balans van 5 jaar Kopenhagen (Sociale Top)” over “armoedebestrijding, werk, sociale integratie”. In 2001 had ons Samuel van Houten Genootschap, het wetenschappelijk bureau van het Sociaal Liberaal Forum, een congresje. Ook mensen van de SP waren uitgenodigd, zoals de SP-econoom Ewout Irrgang. Maar niemand van de SP kon blijkbaar komen. Eindelijk, begin 2003, lukte het om eens te praten met kamerlid Jan de Wit, in het kamergebouw, maar het is geheel onduidelijk wat dit gesprek heeft opgeleverd, mij althans heeft nadien geen enkel expliciet standpunt bereikt waar iemand iets mee kan doen.

Misschien schijnt JM te denken dat ‘intellectuelen’ eerst maar lid moeten worden van de SP voordat er binnen de kring van de SP aandacht aan hun ideeën besteed kan worden. Logischer lijkt me - wat JM ook officieel zegt maar niet doet - dat men studie maakt beschikbare analyses en daarover in gesprek gaat.

JM en de consistentie t.a.v. de intellectuelen (2)

Voor een lezer die geschoold is in de leerschool van Jan Tinbergen, met de heldere taakverdeling tussen politici, ambtenaren en wetenschappers, geven JM en de scribenten van “Hoe dan, Jan?” blijk van een bizarre visie op de werkelijkheid:

Vraag: “Linkse intellectuelen houder zich stil tot de rechtse bui weer over is ... ”

Antwoord: “En ze geen risico’s lopen als de hun mond open doen. Ik geloof niet in dat soort tot niets verplichtende linksigheid. Er heeft in bepaalde linkse kringen te lang het idee geheerst dat de wereld in positieve zin te veranderen zou zijn zonder daarvoor persoonlijke offers te brengen. Dat is een groot misverstand. (...) We hebben onszelf wijsgemaakt dat alles met overleg wel op te lossen is, met eindeloos polderen. En steeds meer zien we nu in dat dát te simpel gedacht is. Machtstructuren zijn zeer bepalend en om die te veranderen of daar - minder ambitieus - op in te breken, heb je strijdbare mensen nodig, die niet te beroerd zijn om zelf risico’s te lopen.” (p129)

Dit is tamelijke wartaal.

- (a) Een wetenschapper *lóópt* geen risico - wanneer de politici en ambtenaren zich althans aan de spelregels houden. Een wetenschapper denkt goed na over wat hij of zij zegt, beoordeelt of het kan bijdragen tot inzicht bij anderen, en zegt datgene wat kan bijdragen, in de veilige wetenschap dat er vrijheid van wetenschappelijk denken bestaat. Het enige ‘risico’ dat de wetenschapper loopt is dat de woorden in de beleving van de toehoorders niet bijdragen tot hun inzicht. Maar dat ‘risico’ is geen risico. Het zou een verloedering van de wetenschap zijn wanneer wetenschappers zaken gaan zeggen uit berekening om meer in de smaak te vallen en populair te worden met een grotere kans op mooie benoemingen en mooie reizen: ja, dan is er een ‘risico’ dat je iets zegt wat niet in de smaak valt. Het is echter een intern wetenschappelijk proces om te waken voor zulke verloedering - en gangbaar valt zo’n persoon snel door de mand - in ieder geval in de meer exacte richtingen.
- (b) Een wetenschapper *lóópt* wel risico wanneer de politici en ambtenaren zich niet aan de spelregels houden. De kwestie van de censuur van de wetenschap door de directie van het CPB is zo’n voorbeeld. Regering en parlement hebben bij de oprichting en regelgeving omtrent het CPB niet gezorgd voor goede regels waardoor het wetenschappelijke proces voldoende gewaarborgd is. Het zou nu zinvol zijn dat het parlement, vanzelfsprekend alleen wanneer men dit wil, via een parlementaire enquête tot het inzicht komt dat de regelgeving rondom het CPB echt anders moet wil de rol van de wetenschap gewaarborgd blijven.

Afgezien van deze wartaal zijn er ook deze misverstanden:

- (i) Het is **niet waar** dat de stagnatie in het denken bij JM en de SP van de laatste 15 jaar verweten kan worden aan ‘laffe linkse intellectuelen’. Eerder is het zo dat JM en de SP deel uitmaken van de ‘anti-intellectuele’ onderstroom in het politieke landschap waar ook de PvdA voor een deel last van heeft. Het wordt vaak ‘links’ genoemd maar heeft ook ‘rechtse’ aspecten doordat er ook veel eigenbelang is bij het opkomen voor hogere lonen en uitkeringen, of wanneer vakbonden staken voor arbeidsvoorwaarden waardoor werklozen buitengesloten blijven.
- (ii) De conclusie dat overleg niet werkt gaat te snel. Men zou toch eerst de censuur van de wetenschap moeten opheffen voordat zo’n conclusie getrokken wordt en voordat men via de macht van het ‘strijdbare’ getal de welvaart en het welzijn van Nederland gaat ondergraven.

- (iii) Wanneer een wetenschapper het slachtoffer blijkt van censuur, en ook JM en de SP laten hem in de kou staan, dan wekt het geen vertrouwen door te stellen dat je graag ziet dat mensen 'risico' lopen. JM en de SP maken zo onderdeel uit van de vertrouwencrisis die zij zeggen te willen bestrijden. De normen en waarden en de beschavingsgedachten van JM en de SP zijn ongeloofwaardig. Mooie woorden zijn het, goed geselecteerd op wat mensen willen horen, maar wanneer het op daden aankomt: nee, geen kritische vragen van JM en de SP in de Tweede Kamer over de censuur van de wetenschap door de directie van het CPB.

De schrijnende paradox

De schrijnende paradox van dit geheel is dat, waar JM en de SP volstrekt voorbij gaan aan de censuur van de wetenschap door de directie van het CPB, het juist die gecensureerde analyse is die hun officieel geuite idealen dichterbij kan brengen. Waar JM en de SP juist hun verkiezingsprogramma aan het CPB voorleggen en zich zo onderwerpen aan de tucht van het door hen zo verfoeide 'neoliberalisme', doen zij dat blijkbaar niet uit respect voor de economische wetenschap die dat 'neoliberalisme' ingeeft, maar doen zij dat blijkbaar alleen omdat zij electoraal buiten spel komen te staan wanneer zij zulks niet doen.

Ik verwijs naar het boek van mijzelf en Hans Hulst, "De ontketende kiezer. Vrijheid en democratie in een sociale economie", Rozenberg publishers 2003. Hopelijk ziet men het verband tussen "vrijheid en democratie in een sociale economie" en 'Vrijheid, Gelijkheid, Broederschap'. Het boek bespreekt hoe allerlei mooie doelen, die ook JM en de SP officieel zeggen na te streven, praktisch bereikt kunnen worden. Dit geldt natuurlijk niet voor alle doelen van JM en de SP, maar wel belangrijke doelen t.a.v. vrijheid en democratie in een sociale economie. De schrijnende paradox bestaat derhalve ook t.a.v. PvdA, CDA, VVD, GroenLinks etcetera, waar deze nieuwe wetenschappelijke inzichten neutraal staan t.a.v. de partijpolitieke inzichten en wel dienstbaar zijn aan algemene doelen voor vrijheid en democratie in een sociale economie.

De prijs van JM en de SP

JM en de SP negeren het protest tegen de censuur van de wetenschap door de directie van het CPB. Dat heeft een prijs. JM beschrijft die prijs zelf heel aardig:

"Heel veel van wat nu gebeurt, is gebaseerd op wantrouwen, op de instelling dat het slechte in de mens altijd aanwezig is en domineert. Onze hele bureaucratie, waar we ons terecht met z'n allen boos over maken, is gebaseerd op wantrouwen. Dat is zó verkeerd! Want in zo'n systeem zijn bijvoorbeeld de leraar, de dokter, de ambtenaar en de politieagent eigenlijk niet te vertrouwen. Ze zitten er allemaal op kosten van de belastingbetaler en schijnen er genoeg in te scheppen om die belastingbetaler voortdurend het leven zuur te maken. Dat idee heeft diep wortel geschoten. Deels omdat er iets van waarheid in zit - er zijn helaas slechte leraren, beroerde dokters, akelige ambtenaren en luie politieagenten - maar vooral omdat het de mensen aangeprent is en ze er vervolgens naar zijn gaan handelen. En wat is daarvan het gevolg? Gewantrouwde leraren verliezen hun motivatie, dokters die geen respect krijgen, geven het gaandeweg ook minder aan hun patiënten, ambtenaren die zich als vijand behandeld voelen, worden

ook tegenpartij en politieagenten die hun werk niet naar behoren kunnen doen gaan er de kantjes van aflopen.” (p18)

Lees in “De ontketende kiezer” hoe het anders kan wanneer de censuur van de wetenschap door de directie van het CPB wordt opgeheven.

Het is overigens curieus dat JM meent dat de bureaucratie op wantrouwen is gebaseerd, terwijl hij klaarblijkelijk wel alle vertrouwen aan de directie van het CPB geeft, zodat hij als kamerlid nalaat om de regering hier te controleren.

Achthonderd miljoen hongerlijders

Het boek “Hoe dan, Jan?” breekt terecht een lans voor de achthonderd miljoen hongerlijders die deze planeet nog steeds telt (p 91).

JM wil het probleem aanpakken met ‘anders’ globaliseren, een Tobin-tax, kwijtschelden van schulden, het ‘adopteren’ van een specifiek land (maar niet Suriname), ‘eerlijker’ wereldhandel, en bestrijding van corruptie in ontwikkelingslanden.

Hij is vol hoop:

“Natuurlijk gaat het allemaal langzaam, maar het is in de geschiedenis meestal zo dat bepaalde processen eerst voorzichtig in een bepaalde richting gaan, dan een zekere snelheid krijgen en vervolgens de wereld verrassen met het schijnbaar plotselinge tempo waarin de veranderingen voltrekken.” (p96)

Misschien.

Voor de goede orde zij opgemerkt dat álle politieke partijen in Nederland het doel hebben om iets te doen aan de afgrijselijke omstandigheden in de ontwikkelingslanden.

Het is inderdaad ook hoopgevend dat niet alleen de ‘anders’ globalisten (van het World Social Forum in Porto Alegre in Brazilië) maar ook de gewone globalisten (van het World Economic Forum in Davos in Zwitserland) zich inzetten voor de bestrijding van de armoede. Zoals het blad The Economist (18 december 2004 p13) aangaf zal 2005 een belangrijk jaar voor de wereldarmoedebestrijding worden, met diverse initiatieven het hele jaar door, en waarin met name de ‘Millennium Development Goal’ uit 2000 van halvering van die armoede per 2015 centraal staat.

Punten van kritisch commentaar zijn:

- De ‘anders’ globalisten hebben geen echt alternatief anders dan het verhogen van de belastingen voor de rijken. Dit verschilt niet van de gedachte van JM en de SP om de belastingen in Nederland te verhogen. De leuze van de mensen van het World Social Forum “het kan anders” is misleidend want eigenlijk bedoelen ze “wanneer je verandert van politieke mening dan kan het natuurlijk anders”. Ze hebben geen alternatief.
- Voorzover de ‘anders’ globalisten ‘eerlijker’ handel willen via het afschaffen van tariefmuren en dergelijke, vinden zij vanzelfsprekend de ‘rechtse’ economen aan hun zijde die op klassieke wijze voor vrijhandel zijn. Dit punt is niet specifiek ‘links’.
- De belasting die James Tobin destijds voorstelde was gericht op de beheersing van de kapitaalmarkt. Het is zeer onverstandig om dit te koppelen aan de bestrijding van de armoede

in de wereld. De hongerlijders zijn niet geholpen bij zo'n koppeling die het idee dat ze geholpen moeten en kunnen worden nog complexer maakt.

- Zie de boeken "Werkloosheid en armoede, de oplossing die werkt" (1998) en "De ontketende kiezer" (2003) hoe je de problemen werkelijk kunt aanpakken. Dit geeft wél een inhoudelijk alternatief.

Waar ik in 1989/91 mijn analyse formuleerde tegen de achtergrond bij mijn betrokkenheid bij de CPB lange termijn studie van de wereldeconomie, moge duidelijk zijn dat mijn analyse ook relevant is voor de positie van deze achthonderd miljoen hongerlijders. Mijn protest tegen de censuur van de wetenschap door de directie van het CPB bestaat nu zo'n 15 jaar. Om die reden heb ik in 2004 het advies geformuleerd dat een boycot van Nederland zinvol is totdat die censuur is opgeheven. Het is een onderdeel van de prijs die voor JM en de SP betaald wordt dat die achthonderd miljoen hongerlijders al 15 jaar nodeloos honger lijden. Cru is ook dat Eveline Herfkens, oud-minister voor ontwikkelings samenwerking voor de PvdA, nu ook medewerker is bij Kofi Annan, en betrokken is bij die 'Millennium Development Goals' - terwijl volgens de methodiek van "De ontketende kiezer" **alle** honger de wereld uit kan en niet slechts de helft, op een wijze die de meeste politieke stromingen kunnen onderschrijven, en terwijl de PvdA al 15 jaar niets doet aan de censuur van de wetenschap door de directie van het CPB. Zoals de PvdA nationaal een vacuüm kan trekken, kan zij dit ook internationaal doen, en dan vallen er echt slachtoffers. Waarom onderschrijven JM en de SP niet het advies tot boycot van Nederland totdat deze censuur is opgeheven ? Vergeet alsjeblieft even het kleinzerige Nederlandse belang van de eigen werkloosheid en de eigen armoede, maar denk eens aan het lijden van die achthonderd miljoen hongerlijders !

De 'anders' globalisten trekken zich echter ook weinig aan van de censuur van de wetenschap door de directie van het CPB.

Democratie

Het is nuttig op te merken dat de gedachten van JM op pag 117-121 t.a.v. de gekozen burgemeester, duale gemeentepolitiek en kiesstelsel, redelijk aansluiten bij de inzichten in "De ontketende kiezer" (2003). Terecht verzet JM zich tegen de gedachten van Wouter Bos die terug wil naar een districtenstelsel met afschaffing van de evenredige vertegenwoordiging in het parlement. JM wil de burgemeester door de gemeenteraad laten kiezen. "De ontketende kiezer" houdt echter vast aan de gedachte dat op lokaal niveau een benoemde burgemeester zinvol blijft, omdat lokaal de spanningen hoog kunnen oplopen zodat een neutrale voorzitter wenselijk is, die boven de partijen staat en ook de rechten van de minderheid bewaakt.

Op p130-142 redeneert JM nog wel steeds vanuit de gedachte van 'regeringscoalitie versus oppositie'. In "De ontketende kiezer" (2003) wordt echter beschreven dat de eigenlijke tegenstelling 'regering versus controlerende kamer' is. Het is niet echt democratisch om partijen buiten de regering te houden. Om die reden zijn afspiegelingskabinetten te prefereren. Wellicht willen JM en de SP in 2005 nog eens naar dat boekje uit 2003 kijken ?

Overigens, t.a.v. de burgemeester formuleerde Ronald Plasterk in de Volkskrant van 11 februari 2005 een compromis: "als in de eerste ronde géén meerderheid ontstaat (...) dan gaan niet de kiezers opnieuw naar de stembus, maar kiest de vers gekozen gemeenteraad tussen de nummers een en twee (...)". Volgens de filosofie van "De ontketende kiezer" (2003) zou het echter onjuist zijn om burgers de indruk te geven dat de keuze gaat om de burgemeester - die toch de rol van

neutrale voorzitter moet hebben die boven alle partijen kan staan en ook de rechten van de minderheid bewaakt.

Ander commentaar

Voor de goede orde zij opgemerkt dat er nog ander commentaar mogelijk is. Het is niet doenlijk om dit hier allemaal uit te werken. Ik heb de scribenten van "Hoe dan, Jan?" verzocht of ze mij de tekst digitaal ter beschikking willen stellen zodat ik al deze teksten niet zelf hoeft over te typen en zodat ik vervolgens mijn commentaar in HTML op mijn website kan toevoegen. Wellicht werkt men hier loyaal aan mee, conform de geuite interesse in 'strijdbare' intellectuelen.

Conclusie

In de jaren 1990-2005 trok de PvdA een vacuüm waardoor JM en de SP konden opkomen en een deel van het politieke spectrum konden innemen. Het gaat niet om echt andere ideeën - zulke ideeën kan men ook wel eens horen binnen de PvdA of zelfs ook andere partijen - maar om vervanging door andere mensen en een wat andere stijl - zoals ook tot uitdrukking gebracht in het logo van de gegooide tomaat (naar een onduidelijk doel).

De ideeën van JM en de SP zijn op cruciale punten wereldvreemd, deels inconsistent, en ten aanzien van het kernpunt van de censuur van de wetenschap door de directie van het CPB ongeloofwaardig. De 800.000 verdwaalde schapen die met JM en de SP sympathiseren en die het gevaar lopen om "Hoe dan, Jan?" (2005) te kopen zijn beter af met het koopadvies om "De ontketende kiezer" (2003) eens te lezen waar JM en de SP geheel aan voorbij gaan. Dit laatste boek kost 19,95 euro en is dus beduidend duurder dan "Hoe dan, Jan?", maar hopelijk willen die sympathisanten wel luisteren naar de aansporing "heb je strijdbare mensen nodig, die niet te beroerd zijn om zelf risico's te lopen" (p129). Laat men eens het financiële risico van enkele nieuwe inzichten lopen, welke inzichten al 15 jaar getroffen worden door censuur van de wetenschap door de directie van het CPB.

Thomas Cool / Thomas Colignatus

[Http://www.dataweb.nl/~cool](http://www.dataweb.nl/~cool)

(Thomas Cool is voorzitter van het Sociaal Liberaal Forum en voor het SLF kandidaat voor president van de EU. "Colignatus" is, om misverstanden te voorkomen, sinds zomer 2003 zijn wetenschappelijke naam als econometrist en wetenschapper)

Literatuur

Centraal Planbureau, "Keuzes in kaart 2003-2006. Economische effecten van acht verkiezingsprogramma's", Den Haag 2002, ISBN 90-5833-097-4, pdf op www.cpb.nl

Elisabeth Badinter & Robert Badinter, “Markies de Condorcet 1743-1794. Een intellectueel in de politiek”, Van Oorschot 1993

Hans Hulst en Auke Hulst m.m.v. Thomas Cool (Colignatus), “Werkloosheid en armoede, de oplossing die werkt”, Thela Thesis 1998

Karel Glastra van Loon en Kees Slager, “Hoe dan, Jan? Een gesprek over nieuw optimisme in tijden van crisis”, L.J. Veen 2005

Ronald Plasterk, “Compromis”, de Volkskrant 11 februari 2005

Samuel van Houten Genootschap, “De Samuel van Houten Penning voor Hans van den Doel”, 1994, [Http://www.dataweb.nl/~cool/SvHG/SvHPVdDoel.html](http://www.dataweb.nl/~cool/SvHG/SvHPVdDoel.html)

The Economist, “Making poverty history”, 18 december 2004, p13

Thomas Cool (Colignatus) en Hans Hulst, “De ontketende kiezer. Vrijheid en democratie in een sociale economie”, Rozenberg publishers 2003, <http://www.rozenbergps.com/files/CoolDEF1.pdf>

Thomas Cool (Colignatus), “On the nature and significance of a free lunch, ewp-get/9607003, <http://econwpa.wustl.edu/eprints/get/papers/9607/9607003.abs> of [Http://www.dataweb.nl/~cool/Papers/FreeLunch/FreeLunch.html](http://www.dataweb.nl/~cool/Papers/FreeLunch/FreeLunch.html)

Thomas Cool (Colignatus), “De tragiek van Jan Pen”, 1998, <http://www.dataweb.nl/~cool/Thomas/Nederlands/Publiek/Artikelen/JanPen-HM.html>

Thomas Cool (Colignatus), “Nederlands Sociaal Forum en Centraal Planbureau”, november 2004, <http://www.dataweb.nl/~cool/Thomas/Nederlands/TPnCPB/NSF/Index.html>

Thomas Cool (Colignatus), “Definition & Reality in the General Theory of Political Economy”, 2nd edition, Dutch University Press 2005, <http://www.dataweb.nl/~cool/Papers/Drgtpe/Index.html>